

คำนำของ คณะคณาจารย์คณบดีคณะมัณฑนศิลป์

ท่านอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ เป็นปูชนียบุคคลของลูกศิษย์ และเป็นผู้มีคุณูปการแก่วงการศึกษาศิลปะร่วมสมัยและการศึกษาศิลปะไทยโบราณในประเทศไทย ในด้านการศึกษาศิลปะร่วมสมัย ท่านอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ เป็นศิลปินที่มีความสามารถสร้างสรรค์สูง รับการยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมของประเทศไทย โดยการชนะรางวัลที่หนึ่งสาขางานจิตรกรรมจากงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติสามครั้งติดต่อกัน ท่านอาจารย์ยังรับราชการเป็นอาจารย์สอนวิชาจิตรกรรมปฏิบัติในคณะจิตรกรรม-ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๔ ถึง พ.ศ.๒๕๑๓ เป็นเวลา ๒๙ ปี ตลอดระยะเวลาดังกล่าวท่านอาจารย์ได้อุทิศชีวิตให้กับงานสอนอย่างจริงจังและอุทิศตนอย่างเต็มที่ ท่านมีความรักในศิษย์เสมือนลูกหลาน ท่านเป็นคนเข้มงวดเอาใจจริงจังและที่ประทับใจแก่ศิษย์ยิ่งคือ ความซื่อสัตย์เที่ยงธรรมในหน้าที่การสอน คุณความดีของท่านยังความอบอุ่นใจและความซาบซึ้งใจแก่ศิษย์ไม่รู้ลืม คุณความดีของท่านเป็นแบบอย่างให้ศิษย์เอาอย่าง และศิษย์เหล่านั้นต่างประสบความสำเร็จในวิชาชีพ เป็นศิลปินก้าวหน้าของประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ท่านยังได้รับเชิญให้เป็นกรรมการตัดสินงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๐๓ จนถึงปัจจุบัน และเป็นกรรมการตัดสินงานแสดงศิลปกรรมของภาคเอกชนหลายแห่งด้วยกัน ท่านได้ทำหน้าที่กรรมการดังกล่าวด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงธรรมที่สุดเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

ในด้านการศึกษาศิลปะไทยโบราณ ท่านเป็นคนแรกที่ชี้ให้เห็นคุณค่าทางศิลปะและประวัติศาสตร์ศิลปะของไทยโบราณอย่างจริงจัง ท่านเป็นผู้ริเริ่มงานคัดลอกจิตรกรรมฝาผนังขึ้นสำคัญที่เห็นว่ามีคุณค่าทางศิลปะและประวัติศาสตร์ศิลปะยิ่งไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติให้นักศึกษาใช้ศึกษา จิตรกรรมฝาผนังสถานที่จริงหลายแห่งปัจจุบันได้หลุดร่วงสูญหายไปหมดแล้ว งานคัดลอกจิตรกรรมฝาผนังขนาดเท่าจริงจากสถานที่จริงของท่านที่ทำได้ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๘๔ เป็นต้นมา จึงเป็นงานประมาณค่าไม่ได้ในปัจจุบันนี้ ต่อมาท่านเห็นว่างานคัดลอกที่ทำอยู่จะไม่ทันกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับงานจิตรกรรมฝาผนังที่มีอยู่มากมายเกินกว่าท่านจะคัดลอกได้ทัน ท่านจึงขอให้ท่านศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี คณบดีคณะจิตรกรรมฯ ในขณะนั้นขอความช่วยเหลือยังองค์การยูเนสโกทางองค์การฯ ได้ส่งผู้เชี่ยวชาญด้านงานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังมาสำรวจและให้คำแนะนำการใช้เคมีและเทคนิคการอนุรักษ์แก่ท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์เป็นผู้ริเริ่มงานปฏิบัติการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังขึ้นเป็นคนแรก ต่อมาทางกรมศิลปากรได้รับไปขยายงานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง ผลงานด้านการปฏิบัติงานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังขึ้นสำคัญที่สุดในชีวิตของท่านคือ งานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง และควบคุมงานปฏิสังขรณ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม ธนบุรี เริ่มงานตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๓ มาแล้วเสร็จใน พ.ศ.๒๕๒๕ ทำงานสมโภชกรุงเทพมหานคร มีอายุครบ ๒๐๐ ปี งานชิ้นนี้เป็นหลักฐานยืนยันถึงความรัก ความศรัทธา และความอุทิศตนอย่างแรงกล้าที่อุทิศชีวิตเพื่องานอนุรักษ์โดยแท้จริง

ด้วยคุณความดีทั้งด้านการศึกษาศิลปะร่วมสมัยและการศึกษาศิลปะไทยโบราณ ใน พ.ศ.๒๕๒๔ สภามหาวิทยาลัยศิลปากรได้มีมติให้ขอพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตแก่ท่านอาจารย์ เพื่อแสดงเกียรติให้สาธารณชนทั่วไปได้ทราบและยินดี ต่อมาใน พ.ศ.๒๕๒๖ มูลนิธิแม่ไก่ไชยประเทศฟิลิปปินส์ได้มอบรางวัลแม่ไก่ไชย สาขาบริการชุมชนแก่ท่านอาจารย์ เพื่อประกาศเกียรติคุณแก่ท่านในประเทศและเป็นเกียรติแก่ประเทศไทย

คณาจารย์คณะมัณฑนศิลป์ส่วนมากเคยเป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์มาก่อน แม้อาจารย์ที่ไม่ได้เรียนกับท่านอาจารย์โดยตรงต่างพร้อมใจใคร่ขอแสดงความยินดีกับท่านอาจารย์ในโอกาสที่รับรางวัลแม่ไก่ไชยอันทรงเกียรติยิ่ง และขอถือโอกาสแสดงความกตัญญูตบเท้านองคุณท่านอาจารย์ด้วยการจัดพิมพ์หนังสือ “เพื่อ หริพิทักษ์ : ชีวิตและงาน” เพื่อประกาศเกียรติคุณ และหวังให้หนังสือนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและอนุชนได้ศึกษาทำความดีสืบไป

หนังสือ “ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์” ของนายพิภพ บุษราคัมวดี เป็นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะประเพณี ภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา ๒๕๒๕ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์สน สิมাত্রัง และอาจารย์ไพโรจน์ ชุมณี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

การศึกษาศาสาวิชาศิลปะประเพณี ทางภาควิชาประยุกต์ศิลปศึกษาได้กำหนดลักษณะวิทยานิพนธ์เป็น ๒ รูปแบบ ให้นักศึกษาเลือกทำเพียงรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามความถนัดและความสนใจ วิทยานิพนธ์สาขาศิลปะประเพณี ๒ รูปแบบได้แก่-

๑. รูปแบบศิลปะนิพนธ์ เสนอเป็นงานศิลปะปฏิบัติอันเป็นผลงานเชิงสร้างสรรค์และการนำความรู้ในศิลปะประเพณีที่เรียนมาสังเคราะห์เป็นแนวความคิดศิลปะ, วิธีการแสดงออก และรูปแบบศิลปะอย่างใหม่ งานส่วนนี้ต้องมีภาคเอกสารในลักษณะบันทึกความคิดและการแก้ปัญหาในงานทุกขั้นตอนมาแสดงด้วยจึงจะถือว่าเป็นงานวิทยานิพนธ์สมบูรณ์

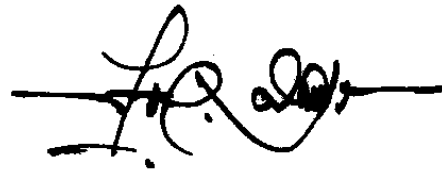
๒. รูปแบบวิทยานิพนธ์ เสนอเป็นงานเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ศิลปะ เน้นประเด็นการศึกษางานออกแบบของศิลปินไทยโบราณ และประวัติศิลปินไทยโบราณ-ปัจจุบัน งานส่วนนี้อาจจะมีผลงานศิลปะปฏิบัติประกอบหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตและลักษณะเนื้อหาที่ทำ งานวิทยานิพนธ์ “ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ ทริพิทักซ์” ของนายพิภพ บุขราคมวัต ฉบับนี้จัดเป็นวิทยานิพนธ์ รูปแบบที่ ๒ ที่ตีพิมพ์ฉบับหนึ่ง

ในด้านเกี่ยวกับนายพิภพ บุขราคมวัต ทางคณะฯ ไคร้ชมเชยว่าเป็นนักศึกษาตัวอย่างที่มีความตั้งใจเอาใจใส่ในการศึกษา ได้ใช้ความอุตสาหะอย่างมากในการติดตามหาข้อมูลเป็นเวลา ๑ ปีเต็ม เริ่มตั้งแต่การขอสัมภาษณ์ท่านอาจารย์เพื่อ ทริพิทักซ์ ตลอดทั้งปี แล้วติดตามขอสัมภาษณ์เพื่อนร่วมชั้นเรียนกับท่านอาจารย์ตั้งแต่ครั้งอยู่โรงเรียนเพาะช่างและโรงเรียนประณีตศิลปกรรม (โรงเรียนเตรียมมหาวิทยาลัยศิลปากร) และเพื่อนคนไทยที่เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยวิศวภารติ ศานตินิเกตัน ประเทศอินเดีย ผลงานศึกษาจึงได้สำเร็จด้วยดีตั้งที่ปรากฏเป็นหลักฐานอยู่ที่นี่

ทางคณะฯ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เพื่อ ทริพิทักซ์ ที่เมตตาอย่างมากให้สัมภาษณ์ต่อเนื่องอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย และเฝ้าติดตามทบทวนความถูกต้องในคำสัมภาษณ์อยู่เสมอเป็นความอบอุ่นและซาบซึ้งในความเมตตาของท่านอาจารย์เป็นที่สุด

ในการจัดพิมพ์เผยแพร่ ทางคณะฯ ได้มอบหมายให้ผู้ช่วยศาสตราจารย์สน สิมাত্রัง และนางสาววิยะดา ทองมิตร ร่วมกันเป็นบรรณาธิการ ตรวจแก้ไขต้นฉบับให้ถูกต้อง และให้มิสเตอร์ลอรี โมนด์ เป็นผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนภาพประกอบในวิทยานิพนธ์เป็นภาพถ่ายและภาพถ่ายเอกสารถ่ายจากหนังสือ ไม่สามารถนำมาใช้พิมพ์ได้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สน สิมাত্রัง รับอาสาไปถ่ายภาพผลงาน อาจารย์เพื่อ ทริพิทักซ์ ใหม่เพื่อนำมาพิมพ์ในหนังสือนี้ งานด้านสำรวจขนาดและชื่อภาพได้รับความช่วยเหลือจากนักศึกษา ๒ นาย คือ นายภาณุพงษ์ เลาทสม และนายชัยยศ อิชฎ์วรพันธุ์ งานสืบค้นและตรวจสอบความถูกต้องในชื่อภาพและคำอธิบายได้รับความช่วยเหลือจากนายพิพัฒน์ พงศ์พิพร

สุดท้ายนี้ทางคณะฯ ไคร้ขอขอบคุณทุกท่านที่กล่าวนามมาข้างต้น และที่ไม่ได้กล่าวนามที่ช่วยให้หนังสือนี้สำเร็จด้วยดี

อาจารย์จักร ศิริพานิช
คณบดีคณะมัณฑนศิลป์
วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๖